

Tramvají přes hranici mezi východním Německem a východním Berlínem

02.12 2017 17:06, Redakce, Nezařazené

Po prohrané válce bylo Německo (resp. jeho zbytek po odstoupení vybraných území) rozděleno do čtyř okupačních zón. Z trojice z nich (americké, anglické a francouzské) vznikla v roce 1949 Německá spolková republika (NSR/BRD; „západní Německo“), ze sovětské okupační zóny byla v říjnu 1949 zřízena Německá demokratická republika (NDR; „východní Německo). Problém ovšem vyvstal v Berlíně. Ten byl totiž rovněž rozdělen na čtyři okupační zóny, přičemž ty, v nichž držely správu západní mocnosti, byly ze všech stran obehnány východním Německem.

Tato situace představovala pro komunistický režim v Německu (reprezentovaný Sjednocenou socialistickou stranou Německa – SED) značný problém, protože mezi jednotlivými zónami v rámci Berlína se dalo bez zásadnějších omezení pohybovat, čehož využívali jak občané Berlína, tak občané zbytku východního Německa k možnosti útěku na západ. Pakliže se člověk dostal již do jedné ze západních okupačních zón Berlína, byla cesta za svobodou v podstatě otevřená. Komunistický režim se samozřejmě snažil zabránit tomu, aby jím budovaný socialistický ráj lidé opouštěli, a tak se snažil realizovat kontroly lidí na hranicích sektorů, ale i obecně na hranici města. Kromě útěku vlastních občanů na západ si totiž musel pohlídat také to, aby ze západního Berlína nepřecházeli do východního Německa nechtěné živly (agenti západních tajných služeb).

Vznikla tak poněkud zajímavá situace, kdy byly zřízeny hraniční kontroly na příjezdových cestách do Berlína. Lidé přijíždějící do Berlína z východního Německa tedy prošli pasovou kontrolou, po níž stanuli opět na území východního Německa. Tyto kontroly se týkaly také veřejné dopravy, zejména železnice, nicméně dotčená jí byla také jedna tramvajová linka.

Konkrétně šlo o tramvajový provoz městečka Woltersdorf u Berlína, který byl uveden do provozu v roce 1913 a spojoval Woltersdorf s nádražím Rahnsdorf. To se později nacházelo již na katastru Berlína, takže tramvaj vlastně představovala meziměstské spojení. To platí dodnes. Jakmile tramvaj vyjede ze zastávky Goethestraße západním směrem, mine brzy poslední zástavbu Woltersdorfu a

vnoří se do lesa Köpenick, který je již na katastrálním území Berlína. Lesem pak tramvaj pokračuje až k nádraží Rahnsdorf, kde je zajištěn přestup na S-Bahn. Zde se také již od roku 1949 prováděly pasové kontroly cestujících z tramvaje. Od 6. 4. 1953 ale byla hraniční kontrola převedena do výhybny Feldweiche ještě na katastru Woltersdorfu. Tato výhybna byla následně zrušena a namísto ní vznikla v polovině roku 1954 pro potřeby provozu i hraničních kontrol lépe situovaná výhybna Waldweiche přímo v köpenickém lese. Ta existuje na trati doposud, budky pro pohraničníky bychom zde však hledali už marně.

Kontroly v tramvajích ve výhybně probíhaly až do roku 1961 zcela pravidelně, nicméně po uzavření Západního Berlína a zahájení výstavby Berlínské zdi pominuly důvody pro jejich další udržování. Příležitostně sice docházelo ke kontrolám cestujících ještě v průběhu 70. let, tyto případy ale byly velmi výjimečné.

Zajímavostí je, že ačkoli se nedaleko Woltersdorfu nachází také další malý tramvajový provoz (Schöneiche-Rüdersdorf), jenž rovněž zajíždí na území Berlína, kontroly přímo v tramvajích se měly praktikovat jen ve Woltersdorfu.

K woltersdorfské tramvaji doplňme, že jde o normálněrozchodnou dráhu o délce 5,6 km, která je nadále pod správou Woltersdorfu. Trať je častým cílem fanoušků veřejné dopravy, kteří zde mohou v pravidelném provozu obdivovat původní dvounápravové tramvaje Gotha z přelomu 50. a 60. let.

Libor Hinčica

Url: Tramvají přes hranici mezi východním Německem a východním Berlínem